

Baltar, prov Ourense. Ja se n'ocuparen Schmoll (*Die Sprache der Vorkelt Indog Hispaniens*, 34, 104), Leite de Vasconcelos (*Religiões de Lusitânia* II, 323, III, 209), Tovar (*Ét Celt* XI, 1966, 237ss.), JMBláquez (*Religiones primitivas de Hisp*, 185ss.; *Homen a Tovar*, 1972, 86-88, §§ 23, 28) I jo vaig aportar-hi aclariments i rectificacions en els *Colog Preromanos* de Salamanca, 1974, 370, 375, 378).

Són les mateixes inscripcions on figura la dea *Banda*, que sembla haver tingut una part important en l'origen de *BANDA* (veg vol 1, 618b i n. 2; i *DECH*) La major part són de llenguatge clarament sorotàptic: cf. les *pp* de *porcom* i *Trebopala*, la *f* de *sfadem* i la inequívoca copulativa *indi/inna* del Cabeço. Alguna d'elles hispano-cèltiques, o amb mots barrejats. La lectura definitiva de la del Cabeço das Fráguas sembla ser «Oilam Trebopala indi porcom Laebo --- indi oilam usseam Trebarune indi tauom ifadem *Reue* treb<anti>». 'un anyell per a Trebopala i un porc per a Laebos i un anyell anoll per a Trebaruna i un toro semental per a l'espectral Reva'. Totes tres divinitats porten l'element celto-sorotàptic *TREB-*, del prov. *trevā* «hanter una maison, un bâtiment» *Reue* amb *-e* està en datiu (<-at). *Reue trebant*. a Reva, la que s'apareix fantasmal, li sacrificuen un toro per aplacar-la. En els citats treballs, especialment els de Tovar i el meu, es veurà la demostració detallada d'aquesta interpretació

Les *Reva* de les inscripcions d'Idanha a Velha, del Cabeço, i de tota la zona de la Beira i de Cáceres, duen epítets que, d'una manera o altra, poden coincidir amb els sentits del nostre *reva langamdaegut, langantaeco, eisuto, anabaraeco* (Blázquez, *Homen*, 86-87) Aquest últim seria la correspondència fonètica d'un gr. **ἀναφοραίων ἀνάφορα* és precisament «offrande (litt élévation) d'un sacrifice à Dieu» en els *Psalms* de la Bíblia dels Setanta (50 19) etc, del qual l'adjectiu grec documentat és *ἀναφορικός Eisuto* ens recorda el rus ant *izuti* 'descalçar', enfront del paleoslau *obuti* 'calçar' (rus *obútyi* 'calçar'), mentre que, amb la mateixa arrel, en lituà s'usa més aviat *ap-aūtas* que no *iz-aūtas* (que en rigor també és possible), però aquí predomina avui el sentit de 'calçar' sobre el de 'descalçar'; i com sigui que, en bàltic, l'arrel es refereix en particular a les vetes o tires que subjecten el calçar, em pregunto si aquesta *Reue eisuto* no és una dea vestida d'ínfulos o «bandeletes» (recordem les bandeletes de Zàgreb tan essencials en l'epigrafia sagrada dels etruscos)

En *Langamdaegut/taeco* és evident que l'arrel és *Langa-*, equivalent de l'indoeuropeu general *LONGO-* 'llarg' (documentat com a hispànic *lango-*, Lejeune, *Homen Tovar*, 269): seria doncs, potser, 'Reva la d'o frenes' o 'Reva la generosa' (ll *largitrici, largitor*, que en efecte són ben coneguts com a epítets de Bacchus i altres déus) La desinència de tots aquests epítets és la d'un datiu femení, com els grecs en *-ιω*

Si el sentit bàsic del romànic *reva* fou 'tribut', això ja lliga amb el d'"ofrena": si fou 'importància, cabal, valor', hem de pensar en la del valor dels tributs, im-

postos i revés, i amb la importància que dona Guilhem a les serventes de Flamenca I resten altres possibilitats També és possible que el nom de Reva vagi ser escrit en un dels ploms sorotàptics del nostre Arles; com vaig exposar en *EntreDL* (II, 168 i 205 làmina 3); en l'estat esborradis en què havia quedat la làmina només es llegien les lletres RE, com a nom de deïtat (*numene maximi*); i si bé entre aquestes i el mot següent hi ha un petit espai i un desnivell d'altura que deixaria discutiblement cert lloc per suplir-hi -VE esborrat, és una suposició problemàtica com allí exposo.

Sigui com vulgui, consta *Reva* com a sorotàptic; i si per altra banda ens hem vist conduïts a admetre que el romànic *reva* és d'origen pre-romà, el fet és que, per l'àrea, hauria de ser sorotàptic (Provença lligur, Pireneus orientals) encara més que cèltic (Llgd). Per més que també hi ha aportació sorotàptica i cèltica en totes tres zones.

Escau trobar-hi una arrel indoeuropea I la més probable entre aquestes em sembla *REBH-* 'bellugar-se, moure's, córrer d'ací d'allà' («umher eilen», Pokorny, *IEW*, 853) Justament l'irl. mj. *reb* f. suposa una base **REBĀ* com la que postulàvem, i si bé ha pres el sentit de 'mala passada', 'joc entremaliat' («tucke, spiel»), acompanyat dels derivats *rebvad* 'joc d'infants', *rebavim* 'jo jugo'. Però està ben representada en germànic, i encara més en les llengües irànies: en totes les quals es manté més pròxim al sentit bàsic de l'arrel indoeuropea

En efecte: el perso mod *raf-tan* 'anar' (present *rav-* 'anar, caminar, tirar avant' «to proceed»), pàrtic mitjà *raf-* 'atacar, lluitar' i fins ossetl *ravag* 'ràpid'. I el cas és que Nyberg (*Manual of Pahlavi*, 168a) hi ha afegit, després, el pazend i persa *ravā* que (potser a base de la idea de 'el que pot anar') presenta el significat de 'legal, admissible', 'moneda corrible' («lawful, admissible, current coin»); assegurat de més a més per haver passat com a manlleu a l'àrab *rawāg* i *rā'ig* «d'un bon débit», «ayant cours», partint de l'adj. derivat *ravāk* del pelví antic i ossetl, amb la *-l/-g* d'aquests arabitzada com *ǧ* (veg Dozy, *Suppl aux dict arabes* I, 564b, 565a) I això ens recorda, en la forma més vistent, els sentits de la *reva* de les nostres tarifes i reglaments, i alhora les mercaderies «de bon débit» i les corredures del qui les corre.

Els sorotaptes eren indoeuropeus situats entremig dels iranys, els celtes i els germànics: per què el mor no pogué, doncs, pendre tal significat entre ells? Car també entre els germànics estigué representat: encara que no figurí en les llengües cabdals, i que ens són més conegudes (gòtic, alemany, anglès, escandinau antic), però sí en molts altres dialectes germànics: s'assenyala un a -al mj. *reben* 'bellugar-se, moure's', poc documentat, però que essent verb fort deu ser antic, i avui conservat dialectalment a l'Alta Alemanya: bavarès *re-bisch* 'vivaç' («munter»), suís-al. *rabeln* 'fer brogit', noruec dial *rava* 'rodar, balandrejar d'una banda a l'altra', b-al. mj *reven* 'pensar o xerrar nèciament': Fick (*Germ Wb* III, 338) i Falk-Torp (*Norw-dan. etym. Wb.*, 883, i s. v. *rav-*), postulant un germ *REB-* 'mou-